

Działania legislacyjne ZMP w 2020 r.

Priorytety legislacyjne ZMP w 2020

1. obrona **dochodów** jednostek samorządu terytorialnego
2. zagwarantowanie samorządom możliwości realizowania obowiązków dotyczących przeprowadzenia **wyborów** na Prezydenta RP zgodnie z Konstytucją RP oraz w sposób gwarantujący obywatelom **bezpieczeństwo zdrowotne**
3. zwiększenie części **oświatowej subwencji ogólnej**
4. **ograniczanie skutków** pandemii COVID 19
5. zmiany w zasadach prowadzenia **polityki rozwoju** i aktualizacja **polityki miejskiej**
6. wprowadzanie rozwiązań prawnych umożliwiających sprawną realizację **usług infrastrukturalnych, społecznych i administracyjnych**, a w szczególności z zakresu **gospodarki odpadami, transportu, budownictwa mieszkaniowego, oświaty, ochrony zdrowia**

ZMP aktywny w pracach:

1. Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego
2. legislacyjnych w Sejmie i Senacie
3. na poziomie Kancelarii Prezydenta RP
4. Rady Dialogu Społecznego

Propozycje projektów ustaw:

1) projekt i założenia rozwiązań ustawowych w zakresie finansów samorządowych:

- rekompensata ubytków spowodowanych zmianami w podatku PIT z 2019 roku – projekt został **przyjęty przez Senat 17 grudnia 2020 r.** i skierowany do Sejmu; **projekt zwiększa udziały jednostek samorządu terytorialnego we wpływach z PIT:** dla gmin – z 39,34% do 43,93%, dla powiatów – z 10,25% do 11,49 % i dla województw – z 1,60% do 1,79%,
- przywrócenie zasady rekompensowania ubytków w dochodach własnych JST, będących skutkiem zmian ustawowych,
- założenia **subwencji rozwojowej**, stanowiącej realizację zgłaszanego od lat postulatu **zwrotu podatku VAT**, płaconego przez JST przy realizacji inwestycji, który nie podlega odliczeniu; projekt pozwolił rozpocząć debatę o systemowych zmianach w finansach JST,
- zmiany ustawy o finansach publicznych, w kierunku obniżenia z 60 do 40 proc. wymaganego udziału dofinansowania ze środków unijnych w realizacji projektów z obecnej perspektywy finansowej, przy których kredyty na wkład własny będą mogły być wyłączone z indywidualnego wskaźnika zadłużenia,
- korekta przepisów **o opodatkowaniu infrastruktury kolejowej podatkiem od nieruchomości**; projekt przyjęty przez Senat i skierowany do Sejmu;

2) projekty zmian w ustawach ustrojowych:

- wpisanie w ustawach ustrojowych definicji zadań własnych, zgodnych z zawartą w Konstytucji klauzulą generalną,
- zniesienie zakazu łączenia mandatu samorządowego z mandatem senatora;

3) zaktualizowany **projekt ustawy** regulującej w przejrzysty, sprawiedliwy sposób **zasady wynagradzania osób pełniących funkcje z wyboru albo powołania w JST**;

4) założenia **projektu ustawy o rozwoju miast i polityce miejskiej**.

Inne działania ZMP:

- Związek przedstawił zaktualizowany **Raport o stanie finansów JST**, wspierając merytorycznie projekty dotyczące dochodów JST, zgłaszane w Senacie;
- w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego uzgodniono przedłużenie w roku 2021 **terminu uchwalenia budżetu JST oraz rozluźnienia reguły wydatkowej w latach 2021 i 2022**.
- Senat przyjął **projekt ustawy eliminujący możliwość zawieszenia przez prokuraturę w czynnościach prezydentów i burmistrzów** (casus Niepołomic).

Tarcze antykryzysowe COVID 19

Apel Zarządu ZMP o **wprowadzenie stanu klęski żywiołowej** (ustawa zalicza do tych stanów epidemie), podnosząc argumenty o legalnym, odpowiednim do sytuacji przesunięciu wyborów, jak również o znacznym zmniejszeniu potencjalnych roszczeń z tytułu wprowadzanych ograniczeń. Niestety – bezskutecznie.

Spośród wielu **uwag zgłaszanych przez ZMP do kolejnych ustaw antykryzysowych uwzględniono m.in. propozycje rozluźnienia reguły zrównoważenia budżetu z art. 242 ufp w roku bieżącym oraz wyraźnego zwiększenia zdolności kredytowej**, zarówno w odniesieniu do ubytków dochodowych w tym roku jak i na stałe (wskaźnik w art. 243). **Uelastyczniono wydatki z tzw. korkowego oraz zapewniono dodatkowe środki z tytułu gospodarowania mieniem Skarbu Państwa**. Wprowadzono także **możliwość wcześniejszych transferów rat subwencji ogólnej**. Udało się również przekonać stronę rządową i parlamentarzystów do wprowadzenia rozwiązań prawnych umożliwiających wójtom, burmistrzom i prezydentom miast, w okresie epidemii, **na dokonywanie samodzielnie zmian w budżetach gmin** (bez udziału organu stanowiącego). Sukcesem zakończyły się też starania ZMP dotyczące **wydłużenia terminów na podjęcie przez organy stanowiące JST w 2020 roku uchwał w sprawie absolutorium oraz składania raportu o stanie gminy o 60 dni**.

ZMP przyczynił się do wycofania niekorzystnych dla samorządów przepisów ingerujących w autonomię samorządów w kształtowaniu zatrudnienia i wysokości płac (chodziło o rozwiązanie umożliwiające Radzie Ministrów ingerowanie w zatrudnienie w JST, w tym także zwalnianie pracowników lub obniżanie urzędnikom samorządowym wynagrodzenia).

Związek walczy o pieniądze na oświatę

Zdecydowany sprzeciw Związku wywołuje brak postępu w dyskusji o finansowaniu oświaty. ZMP wielokrotnie podkreślał, że **konieczne jest w Polsce zwiększenie nakładów na oświatę**, które spadają zarówno w relacji do łącznych wydatków budżetu państwa jak i do PKB. Resort pozostaje głuchy na rzeczowe argumenty przedstawiane przez środowiska samorządowe, powołując się uporczywie na wzrost dochodów JST z udziałów w podatku PIT w ubiegłych latach i jednocześnie pomijając wzrost kosztów bieżących) oraz ewidentne niedoszacowanie wysokości subwencji oświatowej w latach ubiegłych i w planie na rok 2021. Związek przedstawił w tym zakresie aktualne dane analityczne.

W opinii ZMP, **subwencja oświatowa dla samorządów powinna pokrywać co najmniej wszystkie wydatki płacowe dla nauczycieli i pracowników obsługi administracyjno – finansowej szkół i przedszkoli.**

Z inicjatywy ZMP Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego **powołała specjalny zespół do spraw monitorowania finansowania oświaty**. Celem jego prac jest wypracowanie nowego modelu finansowania oświaty, który powinien w sposób przejrzysty i precyzyjny określić sposób finansowania z budżetu państwa zadań oświatowych realizowanych przez JST, gwarantując adekwatność ich dochodów w stosunku do zadań.

Działania na rzecz zmiany warunków korzystania z Funduszu Inwestycji Lokalnych 2020

ZMP poparł ideę stworzenia tego Funduszu, zgłaszając równocześnie uwagi do regulacji dotyczących warunków jego uruchamiania i przejrzystości procesu wyboru projektów zakwalifikowanych do dofinansowania. Udało się doprowadzić do rozwiązań uwzględniających zależność pomiędzy wysokością dofinansowania z I transzy Funduszu a planami inwestycyjnymi i zasobnością JST oraz dających możliwość wykorzystania środków FIL w kolejnych latach budżetowych, w tym także zaoszczędzonych podczas realizacji projektów w 2020 r. Niestety druga transza Funduszu została rozdysponowana w sposób rażąco nieobiektywny i uznaniowy. Na podstawie krytycznego stanowiska Zarządu Biuro wystąpiło do KPRM z obszernym wnioskiem o udostępnienie informacji publicznej w tym zakresie.

Ważne zmiany w polityce miejskiej i zasadach kształtowania rozwoju

Związek bardzo aktywnie uczestniczył w pracach nad **nowelizacją ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju**, w której należne miejsce uzyskały miejskie obszary funkcjonalne i porozumienia terytorialne. Nowe regulacje będą miały bardzo istotne znaczenie dla miast, dzięki **uporządkowaniu systemu dokumentów strategicznych w zakresie polityki rozwoju oraz zapewnieniu zwiększenia efektywności programowania i realizacji strategii, polityk i programów**. Na poziomie lokalnym wprowadza się strategię rozwoju gminy oraz strategię rozwoju ponadlokalnego, jako dokumenty nieobligatoryjne. Ustawa zapewnia ściślejsze powiązanie planów rozwoju z planami zagospodarowania przestrzennego.

Budownictwo mieszkaniowe na lepszych warunkach

Związek przedstawił zestaw poprawek do pakietu ustaw mieszkaniowych, a także poparł poprawki zgłaszane przez miasta podczas prac w Senacie. Większość z nich została uwzględniona w trakcie procesu legislacyjnego, co ułatwi miastom realizację budownictwa mieszkaniowego, między innymi dzięki poprawie warunków pozyskiwania środków na budowę nowych lokali oraz wsparcia budownictwa na wynajem. Poszerzono formułę TBS, wprowadzono preferencyjne kredyty na infrastrukturę oraz zlikwidowano wiele barier administracyjnych i finansowych ograniczających dotąd budownictwo komunalne.

Działalność Związku w procesie legislacyjnym odbywała się także na forum Rady Dialogu Społecznego, gdzie skutecznie udało się stworzyć wspólną koalicję z przedstawicielami i związków zawodowych i przedsiębiorców, m.in. na rzecz potrzeby zwiększania dochodów samorządów terytorialnych na wypłaty wynagrodzeń nauczycieli, uelastycznienia przepisów Prawa zamówień publicznych czy też wzmocnienia finansowania samorządowych podmiotów leczniczych tworzących system podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej („sieć szpitali”).